

Γεωμια

Κυπρος → Αιγυπτος
→ Αχχία

προϊοντα

φορολογία

Παφος ✓

Παριανια

Μεσαορια

Robert Boddulph

COOP

Χειρουργία
Νομοθεσία
Αμμοχέυτος

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

(Γ. Π. Ρίδη, Χαγάρ. 1)

— αβ —
Ἰπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ γῶ-
ραι, ἐν αἷς, εἴτε ἐνεκὲν τυχαίων
περιστάσεων, τῆς γεωγραφικῆς
θέσεως ἢ τῆς εὐχολίας περὶ τὴν
ἐπίθεσιν, εἴτε ἐνεκὲν τοῦ γασα-
κτῆρος τῶν κατοίκων, δὲν δύνα-
ται ν' ἀνθήσῃ ἡ ἐλευθερία. Εἰς
τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀνήκει
καὶ ἡ ἀνήκη πιθανῶς πάντοτε ἡ
Κύπρος. Ἐὰν ἐξαιρεσωμεν πε-
ρίοδον τριῶν περὶ πού εκατονταετη-
ριῶν, μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν
ἀπὸ τῆς πρώτης αἰγυπτιακῆς
δουλείας καὶ τῆς ὑποταγῆς εἰς
τοὺς Ἀσσυρίους, δὲν ὑπαρχει
ὡς μία ἐποχὴ ἐν τῇ μακρᾷ τῆς
νῆσου ιστορίᾳ, καθ' ἣν ὁ λαὸς αὐ-
τῆς γὰ ἐξῆσε πραγματικῶς ἐλευθε-
ρος, ἐὰν μὴ ὡς περίοδον ἐλευθερί-
ας θεωρήσωμεν τὴν ἐξουσίαν τῶν
Λουσινιάνων. Πᾶσα μεγάλη δύ-
ναμις τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἅμα
τὴν επικρατήσῃ, ἐξέτεινε τὴν χεῖ-
ρα πρὸς τὴν Κύπρον. Πολὺς δὲν
παρήλθε χρόνος, ἀπ' οὗτο ὁ Ἰω-
σήφ ἐταμίευε σῖτον ἐν Αἰγύπτῳ,
καὶ ὁ μέγας Θωτμῆς καθυπέτα-
ξε τὴν Κύπρον, τὰ δὲ σκάφη τοῦ
ἐκὸμίζον ἐκείθεν ἄρματα ὑπε-
στρώμενα διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύ-
ρου, χαλκόν, δερματα, πολυτί-
μους λίθους καὶ ἐλεφαντόδοντας
Ὅτε ἡ νῆσος ἐξανέστη, ὁ Σέτης
καὶ ὁ Ράμψης ὁ τρίτος τὴν ὑπε-
δούλωσαν ἐκ νέου καὶ ἀπετύπω-
σαν τὰ σήματα τῶν ἐπὶ τῶν
γαλῶν τῆς. Εἰτα ἦλθεν ἡ ἐπιδρο-
μὴ τῶν Φοινικίων, σχεδὸν δὲ ταυ-
τοχρόνως οἱ ἥρωες τῆς Τροίας,

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ COOP 2002

ΕΦΗΜ: Ἀρνήθεια ΗΜΕΡ. 27/9.7.1987

ἢ, εἰς οἱ ἥρωες τῆς Τροίας εἶναι
μυθικά πρόσωπα, Ἕλληνες ἀποί-
κοι ἀπέβησαν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς
Κύπρου καὶ κατέλαβον αὐτάς,
καίπερ μὴ ὑποτάξαντες ἴσως
τὴν ὅλην νῆσον. Περὶ τὰ 700 π.
Χ. τὴν Κύπρον ἐδράξεν ἡ Ἀσσυ-
ρία. Εἶτα ἦλθεν ἡ Βαβυλών. Εἰ-

1) Σ. τῆς Σ. — Ἡ πραγματεία αὕτη
ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ α' Συγγρῶν. Ἐπιθεω-
ρήσειν τοῦ Λονδίνου.

τα ὁ Ἀμασίς, Φαραὼ τῆς εἰκο-
στῆς ἐκτῆς δυναστείας, ἀνεκτῆ-
σατο τὴν Κύπρον ὑπὲρ τῆς Αἰ-
γύπτου, ἣτις ἦρξεν αὐτῆς ἐπὶ ἰ-
κανὸν χρόνον, εἰς οὗ κατέκτη-
σαν αὐτὴν διὰ τῶν ὀπλῶν οἱ
Πέρσαι. Ἐν ἔτει 333 π. Χ. παρ-
εδόθη εἰς τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον,
μετὰ τὸν θάνατον δὲ αὐτοῦ πε-
ριήλθε μετὰ τῆς Αἰγύπτου εἰς
τὴν ἐξουσίαν τῶν Πτολεμαίων,
εἰς οὗ τῶν Πτολεμαίων πεσόν-
των μετὰ τῆς Κλεοπάτρας,
προσηρτήθη εἰς τὸ ρωμαϊκὸν κρά-
τος.

Ταῦτα διὰ βραχείων τὰ χρο-
νικά τῆς νήσου πρὸ Χριστοῦ. Ἡ
ἱστορία τῆς ἐνταῖσθεν αἰστορίας τῆς αἰ-
χίου κόσμου, αἱ δὲ περιπετεῖαι
τῆς δὲν ἐλήσαν διὰ τῆς ρωμαί-
κης προστατῆσεως. Προϊόντος
τοῦ χρόνου, ἡ Κύπρος ἐγένετο
τμήμα τοῦ βυζαντινοῦ κράτους,
ἀλωθεῖσα δ' ὑπὸ τῶν Σαρακη-
νῶν, ἀνεκτήθη ὑπὸ τοῦ Βυζαντι-
νου. Ἐν ἔτει 1191 ἐκυριεύθη ἐπὶ
τὸ ρωμαντικώτερον ὑπὸ τοῦ ἡ-
μετέρου βασιλέως Ρικάρδου τοῦ

Θυμολέοντος, ὅστις ἐπωλησεν αὐ-
τὴν εἰς τοὺς Ναΐτας. Ἀλλ' οἱ
Ναῖται δὲν ἠδύναντο γὰρ τὴν κυ-
βερνήσωσιν. Εἰς τῶν χειρῶν τῶν
παρέλαβεν αὐτὴν λοιπὸν ὁ Γου-
ῆς Λουσινιάνος, ὑποφύγιος βασι-
λεὺς τῶν Ἱεροσολυμῶν, καὶ ἐπὶ
τρεις αἰῶνας ἥρξαν αὐτῆς οἱ ἀ-
πόγονοί του. Ὅτε ἐξηλείφθη ἡ
δυναστεία τῶν Λουσινιάνων, τὴν
νῆσον προσήρτησεν ἡ ἐνετικὴ δη-
μοκρατία, ἀρξασα αὐτῆς περὶ
τον ἓνα αἰῶνα, ἕως οὗ τέλος, ἐν
ἔτει 1571, ἐν μέσῳ περιστάσε-
ων προδοσίας, ὁμότητος καὶ βασ-
βαρότητος ἀπαραδειγματιστῶν
καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τουρκικῇ ἱστο-
ρίᾳ, ἐδέσποσαν τῆς νήσου οἱ Ὀ-
θωμανοὶ, θανατώσαντες ἀνηλε-
ῶς τοὺς γενναίους ὑπερασπιστὰς
τῆς. Ἐκτοτε, πλὴν μίας ἢ δύο
διακοπῶν, ἡ νῆσος διετέλεσε μέ-
χρι τοῦ 1878 ὑπὸ τουρκικὴν ἐ-
ξουσίαν. Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων
καταφαίνεται ὅτι οὐδεμία ἐν τῷ

κόσμῳ γὰρ ἐσχέ μᾶλλον ἀντι-
καταστήσει, ἢ ἀντιπαραστήσει, ἡ
μᾶλλον ἀξιοσημείωτον ἱστορίαν.
Ἀπὸ τῆς ἀπώτατης ἀρχαιότητος
παρέστησεν ἐπιφανὲς προσώπων
ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἐφ' ἧς διαδραμα-
τίζονται αἱ τύχαι τῆς ἀν-
θρωπότητος. Πᾶσα σπιθαμὴ τοῦ
ἐδάφους τῆς ἐπορίσθη δι' ἀνθρώ-
πινου αἵματος, ἐπὶ δὲ τῶν βρά-
χων τῆς καίνται τεθυμμενοὶ ἀν-
δρες ἐξοχοί. Τὰ κύματα τοῦ πο-
λιτισμοῦ ἐξεγυθίσαν ἀλλεπαλλη-
λα ἐπὶ τῶν πεδιάδων τῆς, ἀπο-
λίσσοντα ἵχνη ἀνεξίτηλα. Ἀλλ'
ἐλευθερία οὐδέποτε ἡ σχεδὸν οὐδέ-
ποτε διετέλεσεν ἡ Κύπρος. Ἀπὸ

λα καὶ κομίζει ὕδωρ ὑπὲρ τῶν
ἐθνῶν, ἀτὶνα ἐδεσπόσαν ἀλλήλο-
διαδόχως τῶν ἀκτῶν τῆς Μεσο-
γείου. Ἡ τύχη τῆς ὑπῆρξεν ὁ-
ποια ἡ τῆς ἡττημένης δούλης ἐν
τῇ ρωμαϊκῇ οἰκονομίᾳ. Αὐτὴ ἐ-
νήθε καὶ ὑφαίνεν, ἄλλοι δ' ἐνε-
μοντο τοὺς καρπούς τῶν ἰδωτῶν
τῆς. Ὁ χαλκός τῆς καὶ ἡ ξυ-
λεία, τὰ προϊόντα τῶν μεταλ-
λείων καὶ τῶν ἀγρῶν τῆς περι-
ῆλθον εἰς τὰς χεῖρας ξένων κυρί-
ων. Ὑπῆρξεν αἰνεῖ σπόγγος, ἐξ
οὗ τὸ ἐν ἔθνος μετὰ τὸ ἄλλο ἐξε-
μύχσαν τὴν ζωγόνον ὑγρότητα,
σπόγγος δὲ εἶναι καὶ σήμερον.

Τοιοῦτο τὸ πασελθὸν τῆς γῶ-
ρας, ἣν ἡ συνέσις τοῦ Βηκον-
σσηλὸ προσεπόρισε τῇ Ἀγγλίᾳ
διὰ τῆς ἀπὸ 4 Ἰουνίου 1878
συμβάσεως. Οἱ ὅροι τῆς συμβα-
σεως εἶναι παραδόξοι. Τὸ ἕκτον
ἄρθρον λέγει ὅτι, ἐάν ἡ Ρωσσία
ἀποδώσῃ τῇ Τουρκίᾳ τὸ Κάρς
καὶ τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς Ἀρ-
μενίας, ἃς ἐκτήσατο κατὰ τὸν
τελευταῖον πόλεμον (ἡ περίπτω-
σις δ' αὐτὴ θὰ ἐπέλθῃ εἰς τὰς ἐλ-
ληνικὰς καλάνδας) καὶ ἡ νῆσος
τῆς Κυπρῶς θὰ ἐκκενωθῇ ὑπὸ
τῆς Ἀγγλίας, ἡ δὲ ἀπὸ 4 Ἰουνί-
ου 1878 συμβασις θὰ περατω-
θῇ. Ὁρίζεται πρὸς τούτοις ἡ ἀ-
πότισις φόρου τῇ Πύλῃ. Δὲν εἰ-
μέθα λοιπὸν κτήτορες, ἀλλὰ

κάτοχοι, ὧν ἡ νομὴ δύναται νὰ
περατωθῇ ἐν τισὶ περιπτώσεσι,
π. γ. ἐάν ἐκκενωθῇ τὸ Κάρς, ἢ
ἐάν μὴ καταβληθῇ ὁ φόρος. Ἡ
Κυπρὸς τῆς σήμερον δὲν εἶναι
φευ! πλέον ἢ ἐπὶ Πτολεμαίων ἢ

Λουσινιάνων. Κατὰ τὴν παλαιμ-
αν, ὅπου πατήσῃ τὸν πόδα ὁ
Τούρκος, δὲν ρυεταί πλεον γέ-
τον. Τοῦτο ἀληθεύει· ἰσχυρῶς περὶ
Κύπρου. Ἡ τουρκικὴ διοίκησις ἐ-
λυμήνατο τὴν γῆσόν· καὶ ἡρῆ-
μώσεν αὐτὴν δίκην σμηνούς α-
κριδῶν. Ὁ καταπιεσθεὶς λαὸς
ἀπέβαλε πᾶν δημόσιον εὐεργε-
τὰ θάσῃ κατεστράφησαν, αἱ ἐγ-
χώριοι βιομηχανίαι παρέλοσαν,
ρεσθῇ ἡ σπᾶτάλη τῶν ἐν τῶν
σταντινουπόλει. Μελαγχολᾷ ὁ
πλανῶν τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς ἀπὸ
Πάρου μεγάλῃ Λαφοναχὸς ξηρᾶς
καὶ ἐρημῆς παραλίας κατ' ἀνα-
λογίζομενος ὅποσον διάφορος θά-
ητόν ἡ θεία ἐπὶ τῶν πολεμει-
κῶν χρόνων, ἢ ὅτε ἐθαλασσοκρά-
τει ἡ Εὐετία. Ὁ περιηγητὴς δι-
ατρέχει μεγάλας ἐκτάσεις σχε-
δὸν ἀνύδρου γῆς, βλέπει τὰ ἄρη
γυμνά τῶν δασῶν, ἐφ' οἷς ἐρη-
μίζοντο ἄλλοτε, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ
πλουσία πεδιάς τῆς Μεσσαρίας,
καλλιεργουμένη, ἢ μᾶλλον ξεο-
μένη κατὰ τὸ ἡμῖς, εἶναι κατ-
εσπαρμένη διὰ πετρῶν. Ἡ Κύ-
προς, τρέφουσα ἄλλοτε ἐν ἑκα-
τόμμυρον ψυχῶν, δὲν τρέφει ση-
μῆρον οὔτε διακοσίας χιλιάδας.
Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι καθιστῶσι πε-
ρίττον πᾶν σχόλιον. Ἀλλὰ πλὴν
τῆς τουρκικῆς διαχειρίσεως καὶ
ἄλλοι λόγοι συνετέλεσαν, ὅπως
κατέλθῃ ἡ γῆ εἰς τὴν ἐνεστώ-
σαν θέσιν, σπουδαιότατος δ' ἐξ
αὐτῶν εἶναι ἡ κατὰστροφή τῶν
δασῶν, ἐπενεγκούσα ὥς ἐπαχο-
λούθημα τὴν ἀνομβρίαν. Ἡ γε-
ωργικὴ εὐδοχίμησις τῆς Κύπρου

ἐξαρτᾶται ἀνα πᾶν ἔτος ἐκ τῆς ποσότητος τῶν ἐαρινῶν καὶ εθι-
νοπωρινῶν βροχῶν, αἵτινες, νῦν
ὅτε ἐξελίπον τὰ ἐλκυσόντά τὸν
ἐν βροσὶν δένδρα, εἶναι λίαν ἀραι-

αὶ καὶ ἀβέβαιαι. Ἐφέτος, ἐν
παραδείγματι, ἡ κριθὴ ἀπέτυχεν
ὅλως ἔνεκεν ξηρασίας. Ἡ βροχὴ
ἐπεσεν ἐγκαίρως, ὅπως σωθῇ ἡ
ἐσθία τοῦ σίτου καὶ προληφθῇ
ἀληθὴς λιμός· ἀλλ' ἡ συγκομιδὴ
ὑπῆρξε πενιχρά. Ναὶ μὲν, ἀλη-
θεύει ὅτι αἱ βροχαὶ δὲν ἐξαρτῶν-
ται ὅλως ἐκ τῆς ὑπάρξεως δα-
σῶν, διότι καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοκρά-
τορος Κωνσταντίνου, ὅτε ἡ Κύ-
προς ἦτο δεινῶδης, ἐβρέξεν ἀ-
ραιῶς ἐπὶ 36 ἔτη καὶ ἡ χώρα
σχεδὸν ἡρημώθη. Ἐν γένει ὁμῶς
εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι, ἐφ'
ὅσον δὲν κανονισθῇ ἡ ἀναδάσω-
σις, αἱ βροχαὶ ἔσονται ἀραιαὶ
καὶ ἀβέβαιαι, ἡ δὲ χώρα πτω-
χὴ. Ὁ Σιρ Βίδδωλφ ἐγράφεν ἐν
ἔτει 1884: «Ἐάν ποτε τὰ δά-
ση καταστραφῶσιν ὅλως, τὸ κα-
κὸν ἔσται ἀνεπανόρθωτον. Αὐτὴ
ἡ φύσις δὲν θὰ ἔχῃ πλέον τὴν δύ-
ναμιν τῆς ἀναδασώσεως. Ἐπὶ
τῶν ὁρέων δὲν θὰ ὑπάρχῃ οὔτε
ξύλεια, οὔτε νομή, ἀλλὰ μόνον
φαλακροὶ βράχοι. Τούναντίον, ἐ-
άν τὰ δάση συντηρηθῶσι καὶ ἐπ-
εκταθῶσιν, αἱ βροχαὶ θ' αὐξήσω-
σιν ἐν ταῖς κοιλάσι, θὰ ὑπάρχῃ
δὲ κατ' ἔτος ποσότης ξύλων ἐπ-
αρχῆς εἰς πάσας τὰς ἀνάγκας
τῶν Κυπρίων.» Ἡ μεθοδικὴ κα-
ταστροφή τῶν δασῶν, ἐξακολου-

θήτασα ἀκωλύτως ἐπὶ αἰῶνας
πιτελεῖται κατὰ πολλοὺς καὶ
διαφοροὺς τρόπους. Κύπριος, χω-
ρικός κόπτει ἀνενδοιάστως τὸ
παχυτάτον δένδρον, ὅπως κατα-
σκευάσῃ ἐξ αὐτοῦ τὸ ἐλάχιστον
πράγμα, οὐ ἔχει ἀνάγκην, ἐάν
δὲ δὲν ἀρχέσῃ τὸ πρῶτον, κόπτει
καὶ δεύτερον. Ἀφαιρεῖ τὸν φλοι-
ον, ἵνα φθάρῃ τὸ δένδρον καὶ νε-
μῇ τὴν ξυλείαν. Καίει δάσος
ὅλον, ἵνα βλαστήσῃ χόρτον πρὸς
τροφὴν τῶν προβάτων του, ἢ
καὶ πρὸς ἀπλὴν διασκέδασιν. Ὁ
δηγεῖ τὰς αἰγὰς του, ἵνα τρώγω-
σι τρυφεροὺς καὶ ἀρτιφύεις βλα-
στούς. Τρυπᾷ τὰ δένδρα πρὸς
πορισμὸν ρητίνης τοσούτων ἀδεξι-
ως καὶ ἀπερισχέπτως, ὥστε ἐν-
τὸς ὀλίγων ἐτῶν θνήσκουσιν. Ἀλ-
λὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔθιμον
ἀπηγορεύθη διὰ νόμου. Ἐν γένει
ἢ πρὸς τὰ δένδρα ἀσυγγένησια
τῶν χωρικῶν εἶναι αὐτὸ τοῦτο
ἀπίστευτος, ὡς ἀποδεικνύει τὸ ἐ-
ξῆς γεγονός. Ὁ γράφων ἐξήταξε
πρὸ τινῶν μηνῶν τὰ ἀρχαία ὀ-
χυρώματα τῆς Ἀμμοχώστου, ὅ-
τε, ἀκουσας κρότον τελεχεως,
ἀνῆλθεν εἰς τινὰ προμαχώνα, ὅ-
πως εἶδῃ πόθεν προήρχετο. Πέρα
τῆς πλατείας ξηρᾶς τάφρου ὑ-
ψοῦτο ωραιότατη συκὴ, τὸ μόνον
ὄρατον δένδρον καθ' ὅλην τὴν πε-
ριοχὴν, γυνὴ δὲ τις ἐπελέξατο τὸ

στέλεχος, ἐνῶ ὁ ἀνὴρ παρίστατο
καὶ ἐπέβλεπεν. Ἐπιπληθεῖσα
ἐντόνως, ἡ χωρική ἀπῆλθεν, ἀ-
κολουθουμένη ὑπὸ τοῦ ἀνδρός. Ἐ-
χρειάσθη, φαίνεται, καύσιμον ὕ-
λην καὶ πρὸς πορισμὸν αὐτῆς δὲν
εἰδίστασε νὰ κόψῃ βαρβάρως τὸ
μόνον ἐπὶ τόπου δένδρον, ὅπερ πι-
θανῶς σήμερον δὲν θὰ ὑπάρχῃ
πλέον. (ἀκολουθεῖ.)
(« Ἡμέρα. »)